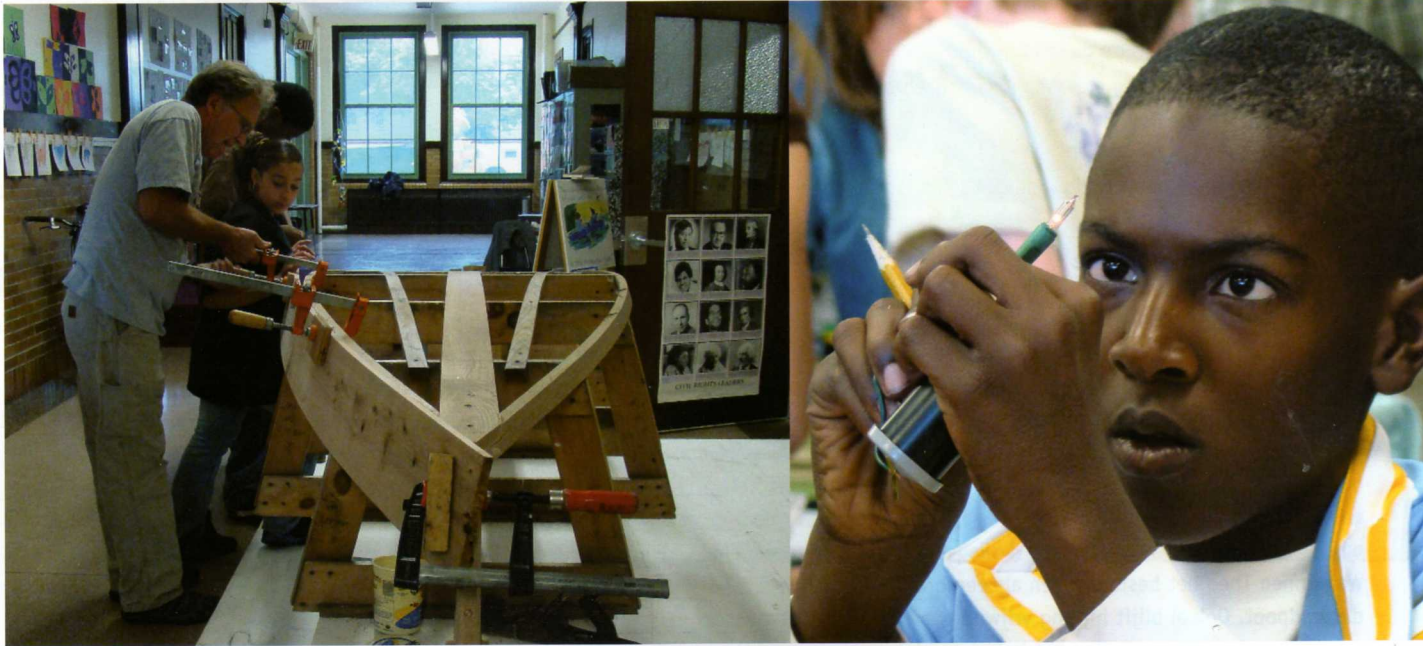

Essential Schools: terug naar de kern van het

Op *Essential Schools* in Amerika vinden leerlingen leren leuk, ze presteren goed en allemaal halen ze de eindstreep. Deze scholen kennen geen vast model maar werken volgens een tiental principes. Twee daarvan zijn heel belangrijk: de leerkrachten geven op een zeer persoonlijke manier les en ze leren hun leerlingen nadenken. Beleidsmedewerker Merlijn Wentzel ging bij een paar scholen op bezoek en was zeer onder de indruk.

Begin jaren tachtig onderzocht Ted Sizer het Amerikaanse schoolsysteem. Daaruit kwam een treurig beeld naar voren: grote anonieme scholen, verveling, apathie en een hoge schooluitval. Wat daaraan te doen? Hij ging terug naar de kern van het leren. Doen wat echt belangrijk is en de rest weglaten. In 1985 richtte Sizer de *Coalition of Essential Schools* op en introduceerde tien basisprincipes. Samen met schoolleiders bouwde hij aan scholen waar kinderen graag wilden leren. Deborah Meier ging in East Harlem (New York) aan de slag en wist ook hier een klimaat te scheppen waardoor kinderen graag naar school gingen

en ouders zich betrokken voelden bij het onderwijs. Verspreid over heel Amerika werken nu zo'n 1500 scholen volgens de basisprincipes van Ted Sizer. Merlijn Wentzel bezocht drie *Essential Schools*: de Mission Hill Elementary School en de Parker High School in Boston en de Odyssey School in Denver. Wat haar met meest trof was 'de kick van het leren'. "Opvallend is de enorme concentratie bij de leerlingen en het plezier om te leren. Leren is hier leuk en spannend. De leerkrachten op deze scholen weten bij alle leerlingen, ongeacht leeftijd, sociale klasse of opleidingsniveau, een enorme drive om te

leren op te wekken. Ze helpen hun leerlingen het maximale uit zichzelf te halen."

Drijven of zinken

Mission Hill Elementary School is gehuisvest in een oude middelbare school. Grote hoge ruimtes, die desondanks op een huiselijke manier zijn ingericht. Bijna nergens is gewoon schoolmeubilair te vinden. Wel huiskamertafels, lage banken, een groot kleed op de grond en volle muren. De sfeer is zeer relaxed. Kinderen liggen hier en daar op de grond te lezen. Ze zijn zeer geconcentreerd bezig. De klassen tellen gemiddeld zo'n twintig leerlingen. Dat is een bewuste keuze om zo persoonlijk mogelijk les te kunnen geven.

Kinderen van vijf jaar krijgen de opdracht om uit te zoeken of een pompoen drijft of zinkt. De leerkracht wil ook weten wat het gewicht en de omvang is. Geen makkelijke taak voor vijfjarigen. Eerst zetten ze hun voorspellingen over de omvang en het gewicht op papier. Daarna gaan ze zelf aan de slag met meten en wegen. Wentzel: "Je zag de kinderen argumenteren en elkaar helpen

eren

met opschrijven. Ze hadden ook een touwtje gekregen. Nadat ze daarmee de omvang hadden gemeten, bedachten ze zelf dat het touwtje langs de meetlat kon worden gelegd. De leerkracht liet zijn verbazing merken toen twee kinderen ieder een andere uitkomst hadden gemeten; de een 15 inch en de ander 17 inch. Hoe was dat mogelijk? Beide kinderen werden uitgedaagd de verschillende uitkomsten te onderzoeken en gingen opnieuw aan de slag. Als snel kwamen ze erachter dat touwtjes kunnen uitrekken.”

Leerkrachten zijn non-stop bezig kinderen zelf actief te laten leren. Ze hebben hoge verwachtingen en dagen elk kind op een positieve en creatieve manier uit zichzelf te overtreffen. Het gaat niet alleen om de uitkomst maar om ‘steeds weer een stapje verder zetten’. Een belangrijk basisprincipe is ‘zelf leren nadenken’. Leerkrachten stimuleren dat met behulp van de vijf denkgewoonten. De leerlingen benaderen elk onderwerp vanuit bewijs (hoe weet je dat?), invalshoek (vanuit welk gezichtspunt kijk je hiernaar?), verbindingen en patronen (wat veroorzaakt wat?), schatting (zou het ook anders kunnen lopen?) en relevantie (waarom is dit belangrijk). Wentzel: “Je ziet dat kinderen zo rond hun tiende jaar zover zijn dat ze elk onderwerp automatisch vanuit deze vragen benaderen.”

Kikkervisjes

Zowel kennis en vaardigheden als persoonlijkheidsontwikkeling worden gestimuleerd op de *Essential Schools*. Het gaat om *teaching the whole character*. Leerkrachten ontwerpen met elkaar het curriculum en maken zelf de lessen. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van levensechte situaties. Zeer opmerkelijk is volgens Wentzel het uitzonderlijk hoge taalniveau, zelfs bij de jonge kinderen. Dat komt omdat de leerkrachten geen kindertaal gebruiken en hun leerlingen op een volwassen manier

aanspreken. “Een meisje van zes kwam naar me toe en vroeg of ik de kikkervisjes al gezien had. Tegelijkertijd liet ze ook haar eigen gekleide versie zien. “Kijk, dit is een levenscyclus”, zei ze. Ik vroeg haar wat dat was. Waarop ze aan mij de vraag stelde of ik wist hoe dat met baby’s gaat. Ze gebruikte een moeilijk woord en kon het prima uitleggen. Dat merkte ik ook bij kinderen van twaalf jaar op de Odyssey School. Tijdens een les over tabellen en het ordenen van gegevens, gebruikten ze woorden als onderzoeksdata en variabelen.”

Het hele onderwijs is doordrongen van het uitgangspunt ‘minder is meer’. Beter één onderwerp goed aanpakken en uitdiepen dan zoveel mogelijk onderwerpen in de breedte behandelen. Tegelijkertijd willen leerkrachten kinderen laten ervaren dat ze belangrijke dingen kunnen doen. Tijdens een spreekbeurt over het milieu is het bijvoorbeeld niet alleen leuk om feitjes te kunnen oplepelen. Interessant is ook om te laten zien wat het verband is tussen je eigen gedrag en het milieu en wat je zelf zou kunnen bijdragen aan een beter milieu.

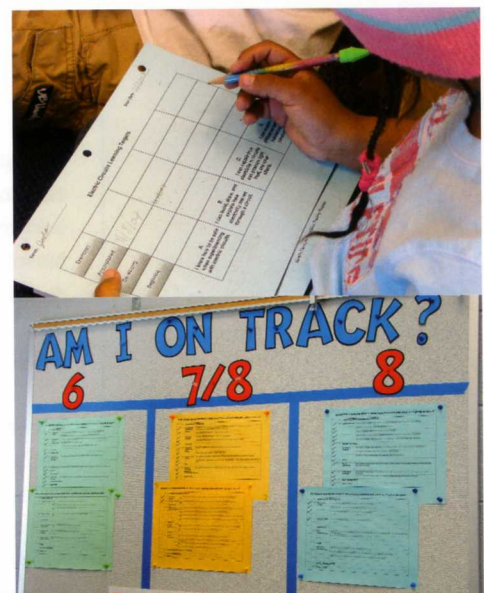
Uitdagend

“Het is heel bijzonder wat ik gezien heb op de *Essential Schools*. Leerlingen worden hier intellectueel echt uitgedaagd”, meent Wentzel. Ook burgerschapszin en democratische principes spelen een sterke rol. Leerkrachten leggen verbinding met de gemeenschap en laten zowel ouders als kinderen meedenken en mee beslissen over schoolzaken. Op Mission Hill hangen zelfs foto’s van familieleden in de school. Democratische waarden worden ook voorgeleefd door de leerkrachten. Wentzel: “Een meisje kreeg ruzie op het schoolplein omdat ze niet mee mocht doen met het dansgroepje van haar klasgenootjes. De leerkracht wil dat niet zomaar laten gebeuren en roept de klas bijeen voor een kringgesprek. Hij vertelt de klas dat één van de uitgangspunten van de school is dat niemand buitengesloten mag worden. Hij vraagt of de kinderen het daarmee eens zijn. Daarna laat hij de meisjes vertellen wat er gebeurd is. Al snel komen ze erachter wat de impact van hun gedrag is en bieden hun excuses aan. *Essential Schools* zijn dus niet alleen in intellectueel opzicht een uitdagende leeromgeving, ze zijn ook een krachtige sociale leerschool.” |

Tien basisprincipes

- We leren kinderen denken.
- We bieden niet alles aan, maar streven naar diepgang.
- Terwijl de schooldoelen voor iedereen hetzelfde zijn, is de onderwijspraktijk afgestemd op de behoefte van elke individuele leerling of de groep.
- Leren en lesgeven is persoonlijk. We zorgen voor kwaliteit in relaties.
- We willen dat leerlingen leren zichzelf te ontwikkelen. Door intensieve begeleiding helpt de leerkracht de leerling verder te gaan dan die zelf voor mogelijk houdt.
- Leerlingen worden beoordeeld op hun prestaties met ‘echte’ taken. Er is altijd intensieve hulp en begeleiding beschikbaar om het gewenste niveau te halen.
- We hebben hoge verwachtingen, op basis van vertrouwen en zonder druk uit te oefenen.
- Teamleden verbinden zich met het functioneren van de hele school.
- We hebben kleine klassen en scholen. Omdat we hetzelfde budget hebben als andere scholen, moeten we keuzes maken.
- In school gelden democratische principes: niemand wordt buitengesloten en iedereen heeft invloed op de besluitvorming.

Surf voor meer informatie naar www.essentialschools.com.

| Kinderen houden zelf hun leerdoelen bij. |